

Laidiens: 30.10.1998., Nr. 322/325

Ministru kabineta noteikumi Nr. 418

Rīgā 1998.gada 27.oktobrī (prot. Nr. 58, 1.§)

Kārtība, kādā aizpildāmas un nosūtāmas ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas

Izdoti saskaņā ar Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu likuma 15.panta pirmo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Šie noteikumi nosaka kārtību, kādā aizpildāmas un nosūtāmas ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas, kā arī nosaka informāciju, kas sniedzama ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapā (pielikums).
2. Ja persona veic darbības ar bīstamām ķīmiskām vielām vai bīstamiem ķīmiskiem produktiem, tās rīcībā jābūt rakstiskām ziņām par attiecīgās ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta īpašībām. Minētā informācija jādara zināma personālam un jāglabā viegli pieejamā vietā darba vietā.
3. Ja persona darbā lieto bīstamas ķīmiskas vielas vai bīstamus ķīmiskus produktus, tās rīcībā jābūt ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapai par katru ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu, kas klasificēts kā bīstams, un par katru ķīmisko produktu, kas satur kādu no vielām, kas klasificēta kā bīstama.

II. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas aizpildīšana

4. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas par ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem, kas paredzēti lietošanai un pārdošanai Latvijas teritorijā, aizpilda latviešu valodā.
5. Uz ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas norāda datumu, kad attiecīgā drošības datu lapa ir izsniegta.
6. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapā sniedz informāciju par ķīmisko vielu un ķīmisko produktu fizikālajām un ķīmiskajām īpašībām no riska, bīstamības un drošības viedokļa un norāda pasākumus, kas veicami, lai nodrošinātu vides un cilvēka dzīvības un veselības aizsardzību. Ja informācija par kādas ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta īpašībām ir nenožīmīga vai to sniegt ir tehniski sarežģīti, norāda informācijas trūkuma iemeslus.

III. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas saturs

7. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 1.punktā (Ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta identifikācija un ziņas par attiecīgās vielas vai produkta ražotāju, importētāju vai piegādātāju) norāda:
 - 7.1. ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta nosaukumu, lietojot vārdus un terminus, kas norādīti uz attiecīgās ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta marķējuma;

7.2. ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta ražotāja, importētāja vai piegādātāja nosaukumu, adresi un ziņas par atbildīgo personu;

7.3. tālruņa numurus, pa kuriem var zvanīt, lai saņemtu konsultācijas un palīdzību, ja ir notikusi avārija.

8. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 2.punktā (Ķīmiskā produkta sastāvs un ziņas par tā sastāvdaļām) sniegtajai informācijai jārada iespēja saņēmējam novērtēt ar ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu saistītos riska faktorus:

8.1. norāda visas vielas, kas var radīt kaitējumu videi vai cilvēka veselībai, un minēto vielu koncentrāciju, ja tā pārsniedz:

8.1.1. 0,1 % - tām ķīmiskajām vielām, kas klasificētas bīstamības kategorijā "ļoti toksiskas", "toksiskas", "kancerogēnas" (ar bīstamības indikāciju "toksisks"), "mutagēnas" (1. un 2.kategorija) vai "toksiskas reproduktīvajai sistēmai" (1. un 2.kategorija);

8.1.2. 1,0 % - tām ķīmiskajām vielām, kas klasificētas bīstamības kategorijā "kaitīgas", "kodīgas", "kairinošas", "kancerogēnas" (ar bīstamības indikāciju "kaitīgs"), "mutagēnas" (3.kategorija) vai "toksiskas reproduktīvajai sistēmai" (3.kategorija);

8.1.3. 5,0 % - tām ķīmiskajām vielām, kas klasificētas bīstamības kategorijā "kaitīgas";

8.2. lai identificētu ķīmiskā produkta sastāvā esošās ķīmiskās vielas, norāda attiecīgās vielas ķīmisko nosaukumu un tās kodu. Ja kāda ķīmiskā produkta sastāvdaļa ir konfidenciāla, tās nosaukumu var neminēt, bet apraksta minētās vielas ķīmisko dabu un potenciālo bīstamību.

9. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 3.punktā (Bīstamības raksturojums) norāda svarīgākos riska faktorus, ko ķīmiskā viela vai ķīmiskais produkts rada videi, cilvēka dzīvībai un veselībai vai īpašumam, kā arī tā bīstamību, svarīgākos simptomus un sekas, kas rodas, veicot darbības ar attiecīgo ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu.

10. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 4.punktā (Pirmās palīdzības pasākumi) norāda:

10.1. pirmās palīdzības pasākumus, kas jāveic nekavējoties, ja ķīmiskā viela vai ķīmiskais produkts ir kaitīgi iedarbojies uz cilvēku;

10.2. vai ir nepieciešama vai ieteicama ārstniecības personas palīdzība;

10.3. vai ir sagaidāmas iedarbības sekas, kas atklājas vēlāk;

10.4. kā cietušais var sev palīdzēt;

10.5. simptomus un iedarbības sekas, ja ķīmiskā viela:

10.5.1. tiek ieelpota;

10.5.2. nokļūst uz ādas;

10.5.3. nokļūst acīs;

10.5.4. tiek norīta;

10.6. īpašus pirmās palīdzības līdzekļus, kuriem jāatrodas darba vietā un ar kuriem iespējams nekavējoties nodrošināt pirmo palīdzību.

11. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 5.punktā (Ugunsdrošības un sprādziendrošības pasākumi) atbilstoši ugunsdrošības noteikumiem, kas jāievēro, dzēšot ugunsgrēku, ko izraisījusi attiecīgā ķīmiskā viela vai ķīmiskais produkts, norāda:

11.1. ieteicamos ugunsdzēsšanas līdzekļus;

11.2. ugunsdzēsšanas līdzekļus, kurus aizliegts lietot, ņemot vērā drošības apsvērumus;

11.3. bīstamību, ko rada degošā viela vai produkts, kā arī sadegšanas produktus un radušās gāzes;

11.4. īpašus aizsarglīdzekļus ugunsdzēsējiem.

12. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 6.punktā (Avārijas gadījumā veicamie pasākumi) nosaka pasākumus, kas veicami, ņemot vērā ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta īpašības:

12.1. personāla drošības pasākumi:

12.1.1. uguns avotu aizvākšana;

12.1.2. ventilācijas nodrošināšana;

12.1.3. elpošanas ceļu aizsardzība;

12.1.4. putekļu koncentrācijas noteikšana un atbilstības pieļaujamajam daudzumam kontrole;

12.1.5. izvairīšanās no vielas vai produkta saskares ar ādu vai acīm;

12.2. vides aizsardzības pasākumi:

12.2.1. kanalizācijas sistēmas aizsardzība;

12.2.2. virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu aizsardzība;

12.2.3. augsnes aizsardzība;

12.3. savākšanas metodes:

12.3.1. absorbcijas materiālu lietošana (smiltis, zāģskaidas, skābes saistoši līdzekļi, universālie absorbējošie līdzekļi);

12.3.2. gāzu un dūmu samazināšana, izmantojot ūdeni;

12.3.3. piesārņojuma koncentrācijas samazināšana, atšķaidot ar neitralizējošu šķidrumu;

12.3.4. obligāti norādāmas savākšanas metodes, kuras aizliegts lietot.

13. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 7.punktā (Uzglabāšanas un lietošanas noteikumi) norāda:

13.1. pasākumus, kas garantē drošību darbā ar ķīmiskām vielām un ķīmiskiem produktiem (vietējā un vispārējā ventilācija) un novērš aerosolu un putekļu veidošanos, kā arī ugunsgrēku izcelšanos;

13.2. iekārtas un darbības, kas tiek ieteiktas un kas ir aizliegtas, kā arī sniedz iekārtu un darbību īsu aprakstu;

13.3. prasības ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošai uzglabāšanai:

13.3.1. īpašas konstrukcijas noliktavas, tvertnes vai citas būves (arī aizsargvaļņi un ventilācija);

13.3.2. uzglabāšanas apstākļi (temperatūra un mitruma režīms, apgaismojums, inertas gāzes atmosfēra u.tml.);

13.3.3. nesavienojamu materiālu atsevišķa glabāšana;

13.3.4. elektrisko instalāciju aizsardzība pret statisko elektrību;

13.3.5. uzglabāšanas daudzums, ja tas ir būtiski;

13.3.6. īpašās prasības, kādām jāatbilst ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta iepakojuma materiāliem un konteineriem.

14. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 8.punktā (Darba drošības noteikumi) norāda tos aizsardzības pasākumus, kuri veicami, lai samazinātu bīstamo ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu iedarbību uz personālu:

14.1. inženiertehniskie pasākumi (iekārtu projektēšana, atbilstošs plānojums, rezervuāru iezemēšana aizsardzībai pret statisko elektrību u.tml.);

14.2. informācija par īpaši kontrolējamiem parametriem (darba vietas gaisa sastāva analīzes, pieļaujamais ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta sastāvdaļu saturs darba vietas gaisā);

14.3. līdzekļi, kas nodrošina personāla aizsardzību:

14.3.1. izolējošās vai filtrējošās gāzmaskas un piemēroti filtri elpošanas ceļu aizsardzībai pret bīstamām gāzēm, tvaikiem vai putekļiem;

14.3.2. attiecīga veida un no attiecīga materiāla izgatavoti cimdi roku aizsardzībai, kā arī, ja nepieciešams, norāda roku un ādas aizsardzībai papildus veicamos pasākumus;

14.3.3. sejsegi (aizsargbrilles, sejas vairogs, maska) acu aizsardzībai;

14.3.4. aizsargtērpa veids (priekšauti, zābaki, kombinezoni) un prasības, kādām jāatbilst attiecīgajam aizsargtērpam, ja nepieciešams aizsargāt ne tikai rokas, bet arī kādu citu ķermeņa daļu;

14.4. higiēnas pasākumi darba vietā (smēķēšanas aizliegums, ēšanas aizliegums, mazgāšanās metodes).

15. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 9.punktā (Fizikālās un ķīmiskās īpašības) norāda šādas ziņas:

15.1. ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta agregātstāvoklis noteiktā temperatūrā (ciets, šķidr, gāzveida) un tā konsistence;

15.2. krāsa;

15.3. smarža;

15.4. ķīmiskās vielas vai tās ūdens šķīduma pH līmenis, ko izsaka noteiktās vienībās no 0 līdz 14, un ūdens šķīduma koncentrācija:

15.4.1. ja pH 0-2, ūdens šķīdums ir stipri skābs;

15.4.2. ja pH 3-5, ūdens šķīdums ir vāji skābs;

15.4.3. ja pH 6-8, ūdens šķīdums ir neitrāls;

15.4.4. ja pH 9-10, ūdens šķīdums ir vāji bāzisks;

15.4.5. ja pH 11-14, ūdens šķīdums ir stipri bāzisks;

15.5. agregārstāvokļa pārmaiņas:

15.5.1. kušanas temperatūra;

15.5.2. viršanas temperatūra;

15.5.3. ja ķīmiskā viela vai ķīmiskais produkts noteiktā temperatūrā sadalās, tas jānorāda ar piezīmi "sadalās";

15.6. uzliesmojuma temperatūra (zemākā temperatūra, kādā šķidrums vai cieta viela izdala pietiekami daudz tvaiku, lai radītu pie ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta virsmas uzliesmot spējīgu tvaiku un gaisa maisījumu);

15.7. degtspēja (cietām un gāzveida ķīmiskām vielām un ķīmiskiem produktiem). Cietām ķīmiskām vielām un ķīmiskiem produktiem degtspēju raksturo degšanas ātrums, gāzveida ķīmiskām vielām un ķīmiskiem produktiem - eksplozijas robeža, kad, attiecīgajai vielai sajaucoties ar gaisu, iespējama tās eksplozija;

15.8. pašuzliesmošanas temperatūra ķīmiskām vielām un ķīmiskiem produktiem, kas spēj uzliesmot gaisā;

15.9. sprādzienbīstamās īpašības. Ja ķīmiskā viela vai ķīmiskais produkts spēj eksplodēt, norāda ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta zemāko un augstāko koncentrāciju (tilpuma procentos) gaisā, kādā veidojas sprādzienbīstams maisījums ar gaisu;

15.10. tvaika spiediens, kas raksturo materiāla tendenci iztvaikot (parasti to norāda 20 °C temperatūrā);

15.11. relatīvais blīvums - ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta blīvums salīdzinājumā ar ūdens blīvumu (ūdens blīvumu pieņem par 1), kas norāda, vai attiecīgā viela ūdenī peld vai grimst;

15.12. šķīdība ūdenī un taukos ("laba", "vidēja", "slikta", "nešķīst" u.tml.);

15.13. sadalīšanās koeficients, kas raksturo lipofilitāti - ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta šķīdību n-oktanolā attiecībā pret šķīdību ūdenī;

15.14. citas ziņas (blīvums, elektrovadītspēja, viskozitāte u.tml.).

16. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu drošības datu lapas 10.punktā (Stabilitāte un reaģētspēja) norāda ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta stabilitāti un bīstamu reakciju iespējamību noteiktos apstākļos, kā arī norāda:

16.1. apstākļus, no kādiem jāizvairās, strādājot ar attiecīgo vielu (temperatūra, spiediens, gaisma, triecieni, kas varētu izraisīt bīstamas reakcijas);

16.2. materiālus, vielas un produktus, ar kuriem jāizvairās saskarties (ūdens, gaiss, skābes, oksidējošas vai kādas citas vielas, kas, nokļūstot saskarē ar ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu, var izraisīt bīstamas reakcijas);

16.3. bīstamus sadalīšanās produktus, ja tie, sadaloties attiecīgajai ķīmiskajai vielai vai ķīmiskajam produktam, rodas bīstamos daudzumos. Šādos gadījumos norāda:

16.3.1. nepieciešamos stabilizatorus un inhibitorus;

16.3.2. bīstamu siltumu izdalošu reakciju iespējamību;

16.3.3. fizikālos parametrus, kas liecina par nevēlamu procesu norisi (piemēram, krāsas pārmaiņa);

16.3.4. bīstamus sadalīšanās produktus, kas var veidoties, ķīmiskajai vielai vai ķīmiskajam produktam saskaroties ar ūdeni;

16.3.5. ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu iespējamību noārdīties līdz nestabiliem produktiem.